

Chinese wetenschap ziet invloed partij oprukken

SHANGHAI China's academische wereld heeft door de eeuwen heen vaak een bijzondere positie gehad. De keizers en mandarijnen zagen op tegen de geleerden, die daardoor een zekere onafhankelijkheid ten opzichte van de politieke macht hadden. Het is een status die ook in het moderne China door universiteiten wordt gekoesterd.

De recente benoeming van nieuwe leden van de Chinese Academies van Wetenschappen en Techniek, de hoogste instituties in die wereld, heeft daarom onrust gezaaid in geleerde kring. Van de 83 nieuwelingen blijkt een overgrote meerderheid geen wetenschappelijke onderzoeksachtergrond te hebben, maar een ambtelijke (en dus vaak met de communistische partij verweven) bestuursfunctie.

'De academische wereld kan het niet verdragen dat zij meer beperkingen krijgt opgelegd', schrijft een commentator in een van de betere staatskranten. De neiging om steeds meer partijgebonden managers te benoemen, zal China's academische ontwikkeling in de verkeerde richting sturen, omdat dan de 'vrije atmosfeer van onderzoek en studie wordt gedood', vreest hij.

Een benoeming aan een der hoogste academies geeft traditioneel veel aanzien en invloed. Dat leidt ertoe dat managers van universiteiten zich gretig in de competitie voor een van deze schaarse posten mengen. Volgens het commentaar zal het niet eenvoudig zijn hun opmars af te remmen, omdat het lieden zijn die vanwege hun bestuurlijke positie meer

macht kunnen uitoefenen dan reguliere wetenschappers.

Academische vrijheid is een relatief begrip in een autoritair systeem als het Chinese. Niettemin zijn de meest vooraanstaande universiteiten van het land sinds de economische hervormingen dertig jaar geleden begonnen wel de voornaamste vrijplaatsen geworden van maatschappijkritiek.

Tijdens de demonstraties voor meer democratie in 1989 waren zij broedplaatsen van verzet, en ook de laatste jaren vinden de schaarse openlijk kritische geesten die China kent weer bescherming en steun in het academisch milieu. Zo wordt het democratisch manifest Charta 08, dat een jaar geleden door een groep Chinese intellectuelen werd gepubliceerd, door duizenden academici gesteund.

Een van de initiatiefnemers, de 53-jarige literatuurleraar en schrijver Liu Xiaobo, stond woensdag in Peking voor de rechter wegens 'het aanzetten tot ondermijning van de staat'. Hij riskeert een straf van minimaal vijf jaar. Liu zit al bijna een jaar zonder proces vast.

Zowel de Europese Unie als de Verenigde Staten hebben de Chinese regering opgeroepen Liu vrij te laten en het lastigvallen van andersdenkenden stop te zetten.

De oproepen zijn door Peking afgedaan als 'onaanvaardbare inmenging van buitenlandse krachten in de binnenlandse aangelegenheden en de justitiële soevereiniteit van China'.

Hans Moleman

Dissident Liu Xiaobo

Foto AFP